בג:

רבי עקיבה היינו ס"ק. דחמרו לו לח חמרו בית סחתים חלח לגינה

ולקרפף אבל אם היה כו' [יח.] אלמא היכא דאיכא בית דירה אפי' טובא

ובשלח הוקף לדירה בית סחתים כר"ע: חיכח בינייהו דבר מועט.

שבית סאתים יתר על שבעים אמה ושיריים רבועים כדתני לקמן

לתנא קמא שרי בבית סאתים שלימים

ולר׳ עקיבא שבעים ושיריים על

שבעים ושיריים ותו לא כדקא אמרי׳

בהדיא וכמה הן סאתים כחלר

המשכן: דבר מועט. לקמוף מפרש

לה: מנא הני מילי. דמרבעינן ליה

לחלר המשכן לשער בו איסור שבת:

מאי בחמשים. הא רוחב חמשים

וארכו מאה דהכי כתיבי במדות

הקלעים וכן לפאת לפון באורך קלעים

מאה אורך" ורוחב החלר לפאת קדמה

מזרחה חמשים אמהש: אנא אמרה

תורה טול המשים. שארכו יתר על

רחבו וסבב חמשים הנותרים דהוו

להו שבעים אמות וד' טפחים

מרובעין. כילד עשה מהן חמש רלועות

של עשר אמה רוחב וארכן חמשים

השכב האחת למזרח והאחת למערב

הרי רחבה שבעים וארכה חמשים

עוד שים אחת לנפון ואחת לדרום

הרי שבעים על שבעים אלא שהקרנות

פגומין לכל קרן וקרן עשר על עשר

מפני התוספת שהוספת טול מן

החמשים ד' חתיכות של י' על י'

ושים בד' קרנות ונתמלאו נשארה

רלועה אחת של עשר על עשר אמות

שהיא ששים טפחים על ששים טפחים ועשה אותן לי רצועות של

שני טפחים ש (הרי ל' ה) רצועות אורך

כל אחת ואחת עשר אמה) שכולן הן

ג' מאות אמות תן ע' לכל רוח יהרי

שבעים וד׳ טפחים על שבעים וד׳

טפחים אלא שהקרנות פגומין

טפחיים על טפחיים נשארו בידך

בח א ב מיי' פט"ז מהלי שבת הלכה [ג] ד סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח מי שנח סעיף ח:

רבינו חננאל

אקשינו ר' יהוד' בו בבא אַקשינן ייייי בן בבא קתני ע׳ אמה ושיריים, ור׳ עקיב׳ קתני ע׳ אמה ושיריים, מאי בינייהו. יפרקינן רבר מועט איכא ופרקינן דבר מועט איכא בינייהו דתניא ר' יהוד' אומר דבר מועט יש מן אומו רבו מוכט יש מן חוץ לע' אמה ושיריים ולא נתנו בו חכמים שיעור. כמה הוא בית סאתים. ק׳ אמה ברוחב נ׳, המשכן. מנ"ל . דאמר רב יהוד' אמר קרא ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים. אמרה תורה טול חמשים חמשים הנשארות מן ולכשתסבכם המאה. נמצאות שבעים אמה ישיריים על שבעים אמה ירושלמי ר׳ ושיריים. שמואל בר נחמן בשם ר׳ . נתן מחצר המשכן למדו דהויא לה ארך ק' אמה ורחב [נ'] אמה, חמשים ומנין מאה אמין, הוויין . (בתרייתא) [בתבריתא] (בומיית) חמשה אלפין אמין. שבעין אמין על שבעין . (בתרייתא). אנין [בתבריתא] חמשה אלפין פרא מאה. ותנינן שבעי ותני . ושיריים אמה שמואל שיריים הללו הן י [שני] שלישי אמה. וכך . הצעה של משנה שבעי אמה ושני שלישי אמה על שבעים אמה ושני שלישי שבעין דאינון באורכה ותלתיזו (תלתותיו) תלתותין)) דאינוז תשעיז ותלתיון יתלת אמין ותילתא ראמתא, אפיק מינייהו ארבעה תשיעין לארבע רוחתא אישתיירו תשסרי (תשעין) [תלתולין] חסיר תשיע. הדא הוא דתני יש בו דבר קל ולא יכלו חכמים לעמוד עליו. והוא חלק משנים עשר חלקים לאמה, וחצי אצבע מחמש אצבעות לטפח. נמצא שבעים אמה ושני שלישי באמה וחצי אצבע מחמש לטפח. אצבעות אבבנות יטפוו, על שבעים אמה ושני שלישי אמה וחלק מי״ב חלקים לאמה (וחצי אצבע מה׳ אצבעות לטפח] .כיון אצבעות לטפח] .כיון דאמרי שיטול חמשים וסבב חמשים אמרינ׳ פשטיה דקרא היכי הוא. ופשיט אביי אמרה תורה העמד משכן על שפת הצמו משכן על שפונ חמשים, נמצא אורך המשכן ל' אמות שהן כ' קרשים כל קרש אמה וחצי, הרי ל' אמה. המשכן במערב כ׳ אמה ריוח הרי נ' אמה. ורוחב המשכן י' אמות יריוח כ׳ אמות בצפון וכ׳ . אמה בדרום הרי נ' אמה. נמצא המשכן עם הריוח שלו, [ני] אמה לכל רוח בג' רוחותיו צפון ומערב בג יווווניו בפון ומעוב ודרום חמשים בחמשים, וחמשים בחמשים לפני המשכן חצר, הרי מאה ארך בחמשים. מתני' ר' אלע' אומר אם אורכה יתירה על רחבה אפי' היה אורכה יתירה על פי שנים כרחבה אפי׳ אמה אחת אין מטלטלין בתוכה. ר' יוסי אומר אם היה אורכה אפילו כשנים

ברוחבה מטלטלין בתוכה.

רבי עקיבא היינו ת"ק. פ״ה היינו ת״ק דאמרו לו לר״י וקשיא דהוה מלי למימר אריך וקטין איכא בינייהו דרבי עקיבא קאמר בהדיא ע' אמה על ע' אמה ובאמרו לו לא קא אמר ומסתמא לא פליגי אר' יהודה בהא דאית ליה לעיל אפילו אריך

וקטין ועוד דילמא בעו בור שיח ומערה ומיהו י"ל דמשני שפיר ומ"מ נראה כפר"ח דהיינו ת"ק היינו רבי יהודה בן בבא פי׳ כיון דרבי יהודה בן בבא איירי בשבעים אמה ושיריים על שבעים אמה וכו' מה הולרך ר"ע תו לשנות ובלבד שיהא בה כו׳ ומשני איכא בינייהו דבר מועט דלר׳ עקיבא לית ליה לר׳ יהודה אית ליה והא דקתני בסמוך ר"י אומר דבר מועט יש ולא נתנו בו חכמים שיעור היינו שלא חשו ללמלם ולעולם אית ליה דכולהו תנאי שהוזכרו לפני :ר"ע נראה דאית להו דבר מועט דבר מועם יש. והא דלא חשיב ליה בכילד מעברין (לקמן ד׳ מ.) דקתני גבי ג׳ כפרים אם יש

בין החילונות מאה וארבעים אמה ואמה אחת ושליש לא חש לנמנם אי נמי אחיא כר"ע דלית ליה דבר מועט: פשמיה דקרא במאי כתיב. משמע דטול חמשים

וסבב חמשים הוי אסמכתא בעלמא ומיהו בכילד מעברין (לקמן ד' נח.) פריך והא מבעי ליה דיטול חמשים כו׳ ©: התביא רבי אדיעור אומר. והוא הדין דהוה מצי למיפרך דאם כן היינו רבי עקיבא אלא דניחא ליה למיפרך דרבי אליעזר :אדרבי אליעזר

אר הכי היינו ר' יוםי. אף על גב דמעיקרא איכא למיפרך נמי היינו ר"ע מ"מ היינו רבי יוסי ליכא למיפרך י: איבא בינייהו רבועא דרבעוה רבנן. פ״ה דרבי חליעור בעי לכתחילה אורכה פי שנים ברחבה ורבי יוסי בעי לכתחילה מרובעת וקשיא דאין שייך כאן לכתחילה ודיעבד דאי כבר הוקף לכתחילה לכ"ע שרי ואם בא להקיף יוכי נאמר לו שלא יקיף אלא למר כדאית ליה ולמר כדחית ליה ונרחה כפירוש רבינו

חננאל דפירש דרבעוה דרבנן היינו פלוגתא דמי שהוליאוהו (לקמן ד' מט:) דר' חנינא בן אנטיגנוס ורבנן גבי האומר שביחתי במקומי יש לו אלפים אמה לכל רוח עגולות דברי ר' חנינא בן אנטיגנום וחכ"א מרובעות כטבלא מרובעת כדי שיהא נשכר לזויות והשתא לר"א אי ארכה יתר ע"פ שנים ברחבה אפילו באלכסון אין מטלטלין כרבי חנינא ורבי יוסי לטפויי קאתי וקאמר דמטלטלין ש:

[נורט רובו. ונראה לר"ח דדוקא קרקע יותר מבית סאתים אבל בבית סאתים אפילו מרע כולו לא בטלי דירתו דהא לר' יהודה בן בבא דמחמיר בטרע כולו מודה דמהני לגינה שומירה אע"ג דסתם גינה היא כולה זרועה ומיהא מיבעיא ליה ביתר מבית סאתים אם ביטל דירתו אף בדיר וסהר ומוקלה דשמא לפי שחשמישו רב אינו מתבטל משום זריעה כי גם לרש"י לריך לחלק בין דיר וסהר ומוקלה וחלר לקרפף]:

לרבי שמעון ביון דנורע רובו ה"ל מיעום במל. נראה (ד) דמכ"ם פריך לגבי רוב דמדקאמר נזרע רובו והיינו ביתר מבית סאתים משמע הא מיעוטו שרי אפילו ביתר מבית סאתים סיינו משום דבטל לגבי רובו אפילו לקולא כל שכן היכא דרובא נזרע אפילו בית סאתים דנימא דבטל לגבי רובא לחומרא:

רבי עקיבא היינו תנא קמא איכא בינייהו דבר מועם דתניא ר' יהודה אומר דבר מועם יש על שבעים אמה ושירים ולא נתנו חכמים בו שיעור א וכמה שיעור סאתים כחצר המשכן מנא הני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא יארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים אמרה תורה 6 מול חמשים וסבב חמשים ⁰ פשטיה דקרא במאי כתיב אמר אביי העמר משכן על שפת חמשים כדי שיהא חמשים אמה לפניו ועשרים אמה לכל רוח ורוח: ר"א אומר אם היתה ארכה כו': והתניא ר"א אומר אם היתה ארכה יתר על פי שנים ברחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה אמר רב ביבי בר אביי כי תנן נמי מתני' 9 [יתר על] פי שנים ברחבה תנן אי הכי היינו ר' יוםי איכא בינייהו ריבועא דריבעוה רבגן: ר' יוםי אומר כו': איתמר אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי ורב ביבי אמר רב יהודה מ אמר שמואל הלכה כר' עקיבא י ותרוייהו לקולא וצריכא דאי אשמעינן הלכה כרבי יוםי הוה אמינא עד דאיכא שומירה או בית דירה קמ"ל הלכה כר' עקיבא ואי אשמעיגן הלכה כר"ע הוה אמינא דאריך וקטין לא קמ"ל הלכה כר' יוםי י קרפף שהוא יותר מבית סאתים שהוקף לדירה נזרע רובו הרי הוא כגינה ואסור נמע רובו הרי הוא כחצר ומותר נזרע רובו אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא יותר מבית סאתים אבל בית סאתים מותר כמאן כרבי שמעון דתנן יי ר' שמעון אומר אחד גגות ואחד חצירות ואחד

עשרים אמה טול מהן שמונה טפחים ושים לקרנות ונתמלאו ונשארו בידך י"ח אמה וד' טפחים ברוחב טפחיים והיינו דבר מועט שאם באת קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו לחלקו ולהקיף בהן [א] אין מגיע החוספת בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית לר"ש לרוחב ב' שלישי אלבע דהא בעית נמי כיון דנזרע רובו הוי ההוא מעומא למעבד מיניה י רלועה של רפ"ג אמות סוד׳ טפחים אורך להקיף ארבע הרוחות: פשטיה דקרא. לענין משכן: במאי כתיב. בחמשים דקרא מאי היא: העמד משכן על שפת. שכלין שם החמשים של חלר משנכנסים לה בפתחה של מזרח: כדי שיהו חמשים חמה. של חלר לפני המשכן: ועשרים לכל רוח. שהמשכן ארכו ל' כדכתיב (שמות כו) עשרים קרשים ורוחב הקרש אמה וחלי ורחבו של משכן תופש עשר אמות כדכתיב ששה קרשים [שם] שהן תשע אמות ושני קרשים

למקולעות שהן ג' אמות רוחב והאמה מכאן והאמה מכאן לכסות עוביין של קרשים של צלע © ארכו אמה וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן להשלים ולמלא החלל לעשר וכשאתה מעמידו לסוף חמשים ובאמצע רחבה של חצר נשארו מהחמשים על חמשים של חלר עשרים אמות לשלש הרוחות אלא שעובי הקרשים ממעט מהן אמה לכל לד והכא 🕨 חללה חשיב ועובי הכתלים בכלל העשרים של כל רוח ולפניו למזרחו לא היו קרשים אלא מסך והיינו וילון: ארכה יתר משנים ברחבה. כחלר המשכן הוא דשרי ואע"ג דלא מרבעה והיינו אורך כשנים ברוחב אבל טפי משנים ברוחב לא מישתרי: היינו רבי יוסי. דאמר ארכה אפילו פי שנים ברחבה: איכא בינייהו ריבועה דריבעוה רבנן. ר"ח סבר ארכה יותר משנים ברחבה אין מטלטלין ומיהו עיקרה ארכה פי שנים ברחבה כדכתיב ולית ליה ריבועא

ומיהו אי מרבעא לא מיתסרא בהכי כדקתני אם היה ארכה יותר משנים ברחבה אין מטלטלין הא בציר מפי שנים מטלטלין ורבי יוסי סבר מרובעת עיקר ולכתחילה אורויי מורינן הכי ומיהו אפילו ארכה פי שנים ברחבה שריא ומדקאמר אפי' מכלל דמעיקרא לאו הכי הוא: הלכה כרבי יוסי. דלא בעי מרובעת: והלכה כר' עקיבא. דלא בעי מוקפת לדירה: והרווייהו. הגך שמעתחא דשמואל לקולא: הוה אמינא. דשמואל דירה בעי כר"י בן בבא ובארכה יותר על רחבה כרבי יוסי סבר לה: אריך וקטין לא. דהא ר"ע מרובע בעי: נורע רובו. בזרעונים ביטל דירתו דבזרעונים לא דיירי אינשי והוה ליה גינה ואסור לטלטל אף בשאינו מרע דבטיל ליה לגבי רובא אבל בנוטע אילנות לא ביטל דירתו דאורחא להסתופף בצל אילנות חמיד: אלא. שיש באותו מקום זריעה יותר מבית סאתים דנעשה כרמלית דקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כרמלית היא ושאינו נזרע הוי חצר פרוצה במלואה לכרמלית לפיכך כולו אסור: אבל בית סאסים. דבלאו דירה שרי באנפי נפשיה הכא נמי שרי ואף על גב דמקום זריעה הוי קרוי קרפף ושאינו נזרע הוי חלר ופרולין זה לזה שאין מחילה ביניהן אפילו הכי לא אסרי אהדדי הואיל ודחד גברא הוא ורבי שמעון היא דאמר רשות קרפף וחצר לא אסרי אהדדי אפילו היא של ב' בעלי בחים: כדסנן רבי שמעון אומר אחד חצרום ואחד קרפיפום ואחד גגום רשום אחד הן. לטלטל מזה לזה לכלים ששבתו בתוכן ואפילו הן של בעלים הרבה אבל לא לכלים ששבתו בחוך הבית והוליאן לחלר אסור להוליאן מחלר לקרפף או לגג דבית וקרפף שתי רשויות הן ואפילו דחד גברא:

ל) לקמן נח., ב) [כתובות קיא: קידושין פ: חולין ו. הלג. ערכין ח:ן, ג' רי"ף קרה. ער פין דו. אינה די די די ורא"ש נחמן, ד) ב"ב כד:, ד) לקמן לה. עד. פט. ולא. שבת קל:, ו) וד"ה אלא שבנו קר., ז) [ד ט מנו אמרה], ז) [שמות כז], ה) [שס], ט) ר"מ מ"ז, אמרה], ז) י) ס"א: הרי ר"פ אמות. דאי גרסי׳ רפ״ג ע״כ לא גרסינן וד' טפחים ואי גרסי' וד' טפחים ע"כ לא גרסי' רפ"ג אלא רפ"ב ועיין במהרש"א], **מ**) [ועיין חוס' ב"ב קמז. ד"ה מנין ותוס׳ סוטה לב: סד"ה ורביז. קוטיין תוס' שבת קכ:], ס) [וכי מלות הן שילטרך לכתחלה לעשות כך והא לא לכנתוכה מעשות כן יהה כח איירי אלא בהכשר קרפף שהוא בנוי כבר. רש"ל מתום" שנוז. ע) וועייו ברב אלפס

תורה אור השלם 1. אֹרֶךְּ הָחָצֵר מֵאָה בְּחֲמִשְׁים וְלְתָּה חְמָשׁ בַּחֲמִשְׁים וְלְמָה חְמָשׁ אַמּוֹת שֻׁשׁ מִשׁיר וְאַדְנִיהִר יַ ואַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת:

הגהות הב"ח (h) רש"י ד"ה אלא אמרה תורה וכו' הרי ל' רלועות של ב׳ טפחים רוחב אורך כל אחת וכו׳ למעבד מיניה רלועה של רפ"ב אמות וד' טפחים אורך להקיף: (ב) ד"ה ועשרים לכל רוח וכו' של גלע לארכו ואמה וכו': (ג) בא"ד לכל לד והכא כללה קחשיב ועוני הכתלים: (ד) תום' ד"ה לר' שמעון וכו' נראה דמכח כ"ש פריך וכו' והיינו משום : לבטל

גליון הש"ם

גמ' יתר ע"פ שנים ברחבה תנן. עיין לקמן דף

הגהות הגר"א

רש"י ד"ה אלא אמרה מורה טול כו׳ אין מגיע התוספת לרוחב וכו'. נ"ב והוא אנבע וא' מי"ח בקירוב בקירוב באנבט ע'ן וארבעה טפחים משתייר שליש אמה:

מוסף רש"י

רב ניסים גאון

, איכא בינייהו ריבועא דרבנן. עיקר דיליה בפרק מי שהוציאוהו גויים אם בהלכה ואמר שביתתי במקומי זכה לו מקומו במקופה זכח לד מקופה אלפים אמה לכל רוח עגולות דברי רבי חנניה בז אנטיגנס. וחכמים מרובעת.

רבינו חננאל (המשך) ואקשינן ר' יוסי היינו אליעזר. ופרקינן איכא בינייהו ריבעא דתנן עגולות דברי דתנן ש בן וחכמים אומרים מרובעות